

Драгана Чолић Биљановски

НИЈЕДАН ДАН БЕЗ ПИСАЊА

Сажетак: Студија представља омаж професору др Петру Волку, неуморном театрологу и филологу, који је својим делом обележио XX век и прву деценију XXI века. Рођен у Босанском Петровцу 9. новембра 1931, дипломирао је југословенску књижевност на Филозофском факултету у Загребу 1953, а докторирао 1971, на чувеном Карловом универзитету у Прагу, *Естетику модерне анимације*. Други докторат му је био на Факултету драмских уметности 1985, капитално дело *Историја југословенског филма од 1896. до 1982*. Објавио је бројне позоришне и филмске критике у часописима *Израз, Култура, Књижевност, Сцена, Театрон* (суоснивач), као и листовима *Књижевне новине* (члан редакције), *Телеграм, Политика, Илустрована Политика* и др. Професор Петар Волк био је један од најплоднијих српских историчара филма и позоришта, чије су студије незаобилазне за проучавање српске и југословенске уметничке праксе. Преминуо је 6. децембра 2021, у 91. години живота.

Кључне речи. Петар Волк, театрологија, филологија, ЈДП, позориште, филм, МПУС, ФДУ.

Драгана Чолић Биљановски
Универзитет уметности у
Београду,
Факултет драмских уметности
dcbiljan@gmail.com

примљено 7. 5. 2022.
прихваћено 30. 6. 2022.

... Зашто се у савремености враћати традицији и историји? Нису ли митови и илузије изгубили своја ранија значења? Није ли разграђивање постојећих система услов сваког развоја? Да ли је могуће да смо се одрекли свих својих веровања? Ако је позориште жива уметност тренутка, зар свако нема право на своју позорницу? (...) Није ли то отимање тренутку и јачање скепсе уз недоумицу да су многа агресивна схватања већ прошлост и да ће и овакав театар, ма шта о њему мислили,

сачекати крај века, уз сва оспоравања или извитоперавања слике о његовој будућности.¹

Сличним проблемским питањима себи а и читаоцима Петар Волк је започињао сваку своју књигу. А како писати о њему? Тешко је одмах одговорити, јер питање је комплексно. Многи ће тврдити да је био контроверзна личност. Можда говоре истину! Петар Волк је био човек кога су или волели или не! Многи су му завидели на неуништивој радној енергији и елану. А Петар Волк је презирао лицемере, лењивце, нераднике. Никада није седео и губио време по кулоарима, оговарањима није придавао значај. Петар Волк је човек који вас поштује и прихвати одмах или не прихвати, никад! Он је радохоличар ренесансног духа и тешко је било пратити његово темпо рада. Само тако је могао да напише безброј капиталних књига из позоришта и филма. Био је човек-институција за себе. Самостална лабораторија стваралачког духа, која је понекад имала мало одабраних дугогодишњих сарадника, од изузетног поверења. Имала сам среће да с професором Волком професионално сарађујем и много научим, више од једне деценије. Није увек било једноставно, али када данас, из ове перспективе, сагледавам оно време, учачам колико је позитивно утицао на развој моје професионалне каријере.

МАЈИН ТАТА

Али морам, пре свега, када је о Волку реч, да се вратим у детињство и 1970. годину, Мајине и моје тинејџерске дане, предивно време одрастања на Чубури, у кругу Основне школе „Свети Сава“. Припадале смо срећној генерацији која је сматрала Чубуру својим царством. Не само околне улице око Каленић пијаце већ омиљено место окупљања су нам биле и зидине темеља Цркве Свети Сава. Е, па под окриљем ових светосавских зидина, мислим да је цела наша

¹ Петар Волк, *Преображење*, (Београд: Алтера, Фонд „Милан Ђоковић“, 2009), 13.

генерација доживела и прва заљубљивања. Први пут сам Петра Волка, као Мајиног тату, срела на улици, Ђошку Мутапове и Мекензијеве улице. И тај сусрет баш није био пријатан! Шта се збило? Маја је управо кренула на час гитаре, али имала је „заказан“ краћи сусрет с дечком, којег само памтим по надимачу Новајлија! У њега су биле заљубљене скоро све девојчице из школе, па и Маја. Спетља ме Маја да јој причувам гитару, на сред улице, а она, иза Ђошка, састаде се с поменути, Новајлијом. Почеше они да се љубе, народ пролази, ја чувам гитару, блам! Одједном излеће из улаза у Мутаповој Петар Волк и налеће право на мене. Виче: „Је ли ти, мала, где је Маја, што јој чуваш гитару??“, уштину ме за буцмасти образ! „Шта то кријете?“ Покушавам да се извадим: „Ма ништа, ту је Маја, у продавници!“ А Маја у заносу ништа не примећује! Ауу, те секунде су чини ми се трајале ко вечност. Срећом, Маја примети, и дотрча, сва задихана! „Ево, ме тата, ту сам.“ А тата фљас, завали шамарчину: „Марш на час гитаре!“ Срећом, тата није видео шта се дешавало, али пролазници јесу, смешећи су гледали Волка, који је био веома познат, у култури града.

Други пут Петра Волка затичем у њиховом стану. Маја је нешто заборавила и повела ме да јој правим друштво. Улазимо и затичемо Волка за шиваћом машином, нешто штепа, а Мира Коџић, драмска уметница, пасионирана сликарка и списатељица многих романа, стоји над Волковом главом, виче: „Петреее, па штепај равно!“ У шоку сам од срамоте окренула главу на другу страну и поглед ми је пао на предивни бели Мајин пијанино. Убрзо смо истрчале из стана уз Мајин коментар: „Они то тако по цео дан, кад су код куће!“ После тих година Мају сам ређе виђала. А као гимназијалка често сам одлазила у ЈДП, и кад бих угледала Волка, одмах бих шмугнула.

У септембру 1978. примљена сам на ФДУ, тамо је Маја већ студирала драматургију. Била сам на продукцији позоришта, а најбољи другари су ми били Хелена Крстић, Милена Бурић и Тристан Харашећ. Хелена и ја смо свако вече „висиле“ у ЈДП-у. Једно јутро долазимо на предавања, на ФДУ, а у сусрет нам иде професор Волк, ми њему учтиво: „Добар дан!“ Он гласно одговори: „А вас две ко Божић и Бадњи дан, не

раздвајате се ни на факултету, ни у позоришту, заводите ми тамо оне моје глумце!“ Кад то рече, прасну смо у громогласан смех! Онда још ни слутила нисам да ћу с професором, који је био појам за нас студенте, радити више од деценије на његовим пројектима.

БИЛО ЈЕ И СУЗА И СМЕХА

Дипломирала сам на ФДУ, те уписала магистарске судије на театрологији. Још као студент почела сам да радим на представи *Три сестре* у режији Г. А. Товстоногова у ЈДП-у, као преводилац и организатор. После сам прешла у Атеље 212 и радила као помоћник редитељу Љубомиру Муцију Драшкићу. Истовремено, сваке године радила сам на БИТЕФ-у као преводилац и менаџер трупа. Али моја душа је чезнула да радим у Музеју позоришне уметности Србије. Кад код би требало нешто да се истражује, мене би ангажовали, а мојој срећи није било краја. Када сам чешће проводила време у Музеју, опет као „злу коб“ свакодневно сам сусретала професора Волка. Једног дана ми се обрати: „Сине, ти си сад овде?“ Рекох: „Па за неко време, да.“ После неколико дана позове ме ондашњи директор Музеја, мој колега са ФДУ Зоран Филипивић на разговор с Петром Волком. Суштина је била у томе да сарађујем с њим на његовом великом пројекту *Позоришни живот у Србији 1835–1944. и 1944–1986.* Наравно, пристала сам. За потребе пројекта требало је да прокрстарим целом Србијом, више пута од Суботице до Пирота. Није било лако, али данас знам колико је то било значајно. Било је суза, које нико није видео, али и смеха. Пера, Пеца или Петар се према мени опходио као мој тата, чак су по амбицији и раду били веома слични. И кад су се упознали, било је то на обострано задовољство.

АЛИНКА ПЕЈИН И МАСИМО САВИЋ

Одмах смо кренули на посао прикупљања грађе репертоара и позоришних критика за други део књиге за период 1944–1986. Некада смо путовали зајед-

но, а ако је требало остати неколико дана, путовала сам сама. Кренули смо од Новог Сада и претраживали архиву позоришта, као и архив Позоришног музеја и др. Књига је била конципирана из два дела. Први део су чинили текстови Петра Волка, по позориштима, њихов историјат после Другог светског рата, значајне представе које обележавају значајне сезоне... У другом делу су били репертоари описаних позоришта уз библиографију критика, ако их је било. Тај други део сам самостално истраживала. Важно је напоменути да смо заједно обрадили око 7.000 позоришних представа. На пример, у Архиви Народног позоришта Суботица била сам неколико пута, тада је још био жив чика Пера, познати архивар тог позоришта. Архива је била огромна, јер Суботица је једно време имала и оперету коју су водили брачни пар Асићи. Потом, Суботица је имала Мађарску и Српску драму. То је само један пример, једног града, као илустрација обимности посла. После повратка из било ког града одлазила сам код Волкове дугогодишње дактилографкиње, чувене и живописне Алинке Пејин. Алинка није баш увек била расположена за моја диктирања репертоара, али кад јој Пера подвикне, одмах је пристајала. Скоро четири године смо радили из дана у дан. Алинка је знала мађарски језик и много нам је помагала. Пре подне диктирам ја Алинки, после подне диктира Пера. Алинка је многим била лична дактилографкиња, куцала нам је радове, књиге итд. Када се наљути на Петра Волка, увек је говорила како ће само с професором Мироном Флашарем да ради, а да ми не долазимо у обзир! Мени је прекуцала магистарски а потом и докторат. Мојој сестри Мирјани дипломски за Филолошки факултет. Мирјани Коџић бројне романе и позоришна сведочанства. Маји Волк књиге и бројне радове...

Често ми је Пера говорио: „Запамти, сине, ово што ми радимо више никада нико неће радити!“ И био је у праву! Заиста, био је то „рударски“ посао! Када су нам неки театролози замерали да ли је ово био научни пројекат или није, Петар ми је говорио и ово: „Запамти, сине, ако у науци оствариш макар 80% ваљаности и истинитости, по свим светским стандардима то се сматра научном истином!“ Док смо ра-

дили, увек је понављао: „Ниједан дан не може да ти прође без писања. Кад немаш тему, измисли нешто и запиши. Ко зна, можда ће затребати. Не троши дане узалуд. Живот је кратак, а ми морамо оставити трага у времену за које живимо. Писање мора да буде потреба која иде изнутра, из твог бића, хабитуса.“ И док смо радили на овом пројекту, годинама, Петар је уз то приређивао и друге књиге, о глумцима, све критике о позоришним представама сакупљао и посебно објављивао. Једном сам га упитала: „Па што то сад радите, сакупљате своје критике и објављујете?“ Он одговори: „А не, хоћу то за свог живота да средим и оставим, јер после мене то нико неће урадити. Хоћу да све оставим чисто!“ Тачно, говорио је истину. Према себи је био суровији него према другима. Петар Волк је за све имао времена. Устајао је у пет ујутро, ишао на пијацу, куповао бурек Мирјани за доручак, некад кувао и ручак, изводио пса у шетњу, и све обављао до 8.30 часова. Онда би прионуо на посао око писања, и тако дисциплиновано живео до краја.

Једног јутра пролазим Јовановом улицом, према Музеју, кад с неког спрата кроз прозор „виси“ Пера, фарба тишлерај. Вичем: „Па, Петре, погинућете!“ Одговара: „Не вреди, сине, наредила, Мирјана!“ Када се Маја удала, Пера је био главни предузимач за реновирање стана. И то је стизао уз све што је професионално радио. А када се деведесетих година распала Југославија, Волковима дођу колеге из Хрватске. И сад Пера пита за неке колеге, глумце, управнике, критичаре, јесу ли живи, шта раде, кад одједном укључи се Мирјана Коџић, и потпуно, ван контекста пита: „А извините, како је Масимо Савић? Ја њега обожавам!“ И тако настаде смех. Сутрадан, Пера је прво дотрчао до Музеја, да нам исприча ову анегдоту.

Мислим да смо једном ишли у Белу Цркву, Сремске Карловце и Бачку Тополу, у истраживачки поход. Радили смо кад Пера ме пита: „Сине, хоћеш да те водим на ђевапе?“ Одговорим: „Ма какви ђевапи, ја волим бурек са сиром!“ Кренемо да тражимо пекару, и нема пекаре, те тако нађосмо бурек на аутобуској станици!

Рођачки смо се зближили, да сам му поверавала и своје момке. Ама, увек је на ове приче реаговао ко

мој тата. Ниједан није био за мене. Али деведесетих година рекох: „Удајем се.“ Пера у шоку: „А пројекат?“ Рекох: „То нема везе, радимо даље.“ Тако је и било. До јуна 1991. године створили смо такоређи тону материјала. Сваку представу Алинка Пејин је куцала у два примерка. Поједини стручњаци у Музеју су негодовали зашто се расипа толико папира. Били су против пројекта, а пошто Волку нису смели да приговарају, јер их је све као директор запослио, онда су мене провоцирали. Чим одем на пут негде, кад се вратим, целу хрпу прекуцаних репертоара нађем на патосу, поред стола за којим сам радила. Дакле, била сам у Суботици, Сомбору, Зрењанину, Вршцу, Панчеву, целу Војводину обишла, потом од Крагујевца, Крушевца, Ниша, Врања, Лесковца и Пирота... Што се Косова тиче, обрадио га је мој колега Ђемај Сокољи и одбрањено као докторат.

ШТАМПАРИЈА

Када је после четири године књига ушла у штампу, Петар Волк је инсистирао да с њим заједно идем и у штампарију на Обилићевом венцу. Зашто? Па да упознам процес штампања књиге! И хвала му на томе. Научила сам врсте хартије, типове штампарских слова, много тога. Могу рећи – прошла сам „школу“ Петра Волка. Била је то јединствена приватна школа чије се лекције не уче на факултетима.

Професор Петар Волк био је први директор ФЕЕСТ-а, потом директор Пулског филмског фестивала, руководио је *Југославија филмом*, био је директор Музеја позоришне уметности Србије, управник Југословенског драмског позоришта... Док је био у Музеју позоришне уметности, покренуо је изузетно значајну издавачку делатност, међу којом је најзначајнија едисија *Театрон*. У овој едисији су објављиване кључне књиге из историје позоришта, као и глумачке монографије.

Када је био управник ЈДП-а, на његову иницијативу су дошли инострани редитељи, велика светска имена попут Хејстингса из Америке, Зафирелија из Италије, Г. А. Товстоногова из Русије. Била ми је вели-

ка част што сам с Товстоноговим радила три месеца на представи *Три сестре* Чехова, 1981.

Такође, на Волкову иницијативу, пољски редитељ Жежи Јароцки поставља комад Исака Бабелја *Сумрак*, једну од најславнијих представа ЈДП-а. За његовог мандата играна је *Васа Железна*, а театар је имао бројна успешна гостовања у иностранству: комади *Васа Железна*, *Дундо Мароје* и *Пучина* гостовали су у Москви и Лењинграду (Санкт Петербургу). Затим, *Отело* и *Дундо Мароје* у берлинском Дојчес театру, а *Шамар* у Дрездену. Успостављена је сарадња с Театром „Иван Вазов“ из Софије, па ће тако Бранко Пеша режирати *Сабирни центар* Душана Ковачевића у Бугарској, а Крикор Азарјан *Некрштен дан* у ЈДП-у...

ЉУДИ ОД ПОВЕРЕЊА

Стваралачки опус Петра Волка колико је позоришни, толико је и филмски. За своје капиталне филмске студије консултовао је филмске стручњаке, попут Божидара Зечевића, Радослава Зеленовића, Стевана Јовичића...

Што се филма тиче, Волк се својим капиталним делима супротстављао наметаној тези да је српски филм настао тек с другом Југославијом 1945. Српски филм је настао већ 1911. године с првим играним филмом *Карађорђе* и од тада се ствара изворна национална кинематографија. Све то потврђује *Историјом југословенског филма* (1985), која до данас није превазиђена. Овом књигом Волк је био зачетник другачијег погледа на нашу прошлост и садашњост. Траг који је у српској култури оставио Петар Волк је трајан, написао је највише књига у целој нашој филмологији и театрологији. Није било ниједне значајне уметничке појаве у полувековној историји театра и филма у нас којој није дао свој допринос. Зато Волка можемо сматрати једним од најзначајнијих посленика новије историје наше културе. „Трагао сам за критеријумима који ће помоћи да идентификујемо трајне вредности, пратио развој израза и сва она значајна и квалитетна преображења која нас наводе на нове подухвате и још оригиналније филмове. Тада сам и начинио осно-

Петар Волк

ву за стварање историјских претпоставки како бисмо оно најдрагоценије сачували од заборавља... Ја сам човек двадесетог века. Има још филмова које нисам видео, а ви слободно гледајте нове... Филм који смо стварали од првих записа са Теразија или *Карађорђа* до најновијих остварења саздан је од самог живота...“ Тако је, између осталог, говорио Петар Волк о српском филму.

ПОЗОРИШНА КРИТИКА

Када је о позоришној критици реч, најбоље каже сам Волк у збирци критика *Позоришне илузије* (1993). Позоришне критике почео је да објављује 1963. године, у *Књижевним новинама*... „Редакција ме је прихватила за сталног члана Уредништва и критичара на основу рецензија, коментара, критика и есеја о позоришту и филму објављених у часописима *Форум*,

Књижевност, Вјесник у сриједу, 7 дана, Ослобођење, Хоризонт и другим... Једну колекцију ових критика објавила је издавачка кућа Књижевне новине, 1977. године, под насловом Позоришне критике и то у тренутку када сам, напуштајући дужност управника Музеја позоришне уметности Србије, преузимао управу Југословенског драмског позоришта. Враћање критикама које нису тада биле објављене, а спремљене за штампу, није ме фасцинирало, има више разлога. Разлози су били дубоко личне природе, али од ширег друштвеног интересовања јер подстичу преиспитивање раније изречених мишљења..." Петар Волк као критичар заиста се стално преиспитивао, као ретко који професионални стручњак. Стално је тежио перфекционизму. Књижевне новине је изузетно ценио и волео јер су се поштовали индивидуалност и опредељења критичара. За такву атмосферу залагали су се Душан Матић, Танасије Младеновић, Предраг Палавестра, Драган Јеремиић, Зоран Глушчевић и други у различитим временима. „... Заједнички смо се одупирали насилним сменама, политичким интервенцијама, кампањама... Када сам у једном тренутку одбио да пишем критички приказ једне од егзибиционистичких представа са БИТЕФ-а, подигла се око мене права бука. Писмо које сам упутио главном уреднику објављено је уместо критике. Био је то довољан аргумент да ме заговорници некритичког прихватања свега што долази из 'белог света' без икакве селекције и праве уметничке провере прогласе конзервативцем и браниоцем старог позоришта..." Захваљујући управо атмосфери која је тада била у Књижевним новинама, Петар Волк је одолео свим искушењима. Зато, било где да је писао постављао би питања: да ли позориште треба да другачије реагује на потребе стварности, и у чему је прави уметнички ангажман? Јер по Волку: „Критика је сведочанство о позоришном стваралаштву, али и сопственим жељама, времену у коме смо сањали о другачијим илузијама и прижељкивали личну побуну и другачије схватање слободе. За све то требало нам је свима много година. Заложили смо младост и идеале. Стога данас уверење да смо сви заједно, па и ја, часно служили себи, променама и уметничкој слободи." Тако је бескомпромисно тврдио Петар Волк.

РЕПРЕЗЕНТАТИВАЦ

Мало је познато да је Петар Волк у младости био атлетичар, члан југословенске репрезентације као тркач на 400 метара. Определивши се за театар и филм, долази у Сарајево, где је радио као драматург и позоришни критичар. У Сарајеву упознаје глумицу, рођену Београђанку, из трговачке предратне породице Мирјану Коџић, заљубљује се и саопштава својој мајци да хоће да се жени. Мајка се обрадова, али накратко, јер син рече да је снаја глумица Народног позоришта у Сарајеву. Зато је мајка припретила да ће се сина одрећи преко новина! Али ништа није вредело. Мирјана Коџић и Петар Волк одлазе за Београд и оснивају породицу. Добијају кћер Мају, и на крају мајка се одљутила од сина, те прихватила снају. Мирјана Коџић и Петар Волк били су у складном браку пуних 50 година. После смрти Мирјане Коџић оженио се лекаром Радмилом Билбијом. Кћер Маја је оцу и мајци Мирјани подарила троје унучади Теодору, Милену и Марка. Унука Милену подарила је деди и праунуче, за његовог живота.

Писати о Петру Волку, театрологу, филмологу, позоришном и филмском критичару, управнику ЈДП-а и МПУС-а, оснивачу ФЕСТ-а и Фестивала у Пули, човеку који је иза себе оставио преко 60 књига и хиљаде, хиљаде страница исписаних текстова, веома је одговоран посао. Мислим да ће тек будућност указати на недостајање личности која је обележила векове у којима живимо. О Петру Волку се може писати са стручне стране кроз његове појединачне капиталне књиге, па кроз његове студије критика. Али о Петру Волку се може писати и кроз анегдоте. Јер Петар Волк је живописна личност осликана јарким бојама. Где год да је био, и шта год радио, ширио је невероватну, вулканску енергију, која тера и околину да заједно ради. Ред, рад, дисциплина су га и одржали да доживи лепе године. И тако се једноставно угасио у 91. години, 6. децембра 2021. Данас с Мирјаном Коџић ствара неки нови театар и историју будућег века.

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

Студија представља омаж професору др Петру Волку, неуморном театрологу и филмологу, који је својим делом обележио XX век и прву деценију XXI века. Рођен у Босанском Петровцу 9. новембра 1931, дипломирао је југословенску књижевност на Филозофском факултету у Загребу 1953, а докторирао 1971, на чувеном Карловом универзитету у Прагу, *Естетику модерне анимације*. Други докторат му је био на Факултету драмских уметности 1985, капитално дело *Историја југословенског филма од 1896. до 1982*. Објавио је бројне позоришне и филмске критике у часописима *Израз, Култура, Књижевност, Сцена, Театрон* (суоснивач), као и листовима *Књижевне новине* (члан редакције), *Телеграм, Политика, Илустрована Политика* и др. Професор Петар Волк био је један од најплоднијих српских историчара филма и позоришта, чије су студије незаобилазне за проучавање српске и југословенске уметничке праксе. Између осталих то су монографије о *Раши Плаовићу, Миливоју Живановићу, Пери Добриновићу, Добрици Милутиновићу, Жанки Стокић*, те филмским редитељима *Александру Сашу Петровићу и Предрагу Голубовићу*. Незаобилазне су и историјске синтезе *Позориште без маске, Позоришни живот Србије 1835–1944, Позоришни живот Србије 1944–1986, Писци националног театра, Илустрована историја српског позоришта*, потом *Слобода филма, Опасне слике, Моћ кризе, Сведочења 1 и 2* и др. Учествовао је у стварању *Антологије светског филма*, а написао лексикографску синтезу *Српски филм, Двадесети век српског филма и Именар српског филма*. За историографске и теоријске студије добитник је значајних признања – Стеријина награда за театрологију, Награда за најбољу књигу о филму Института за филм, Октобарску награду града Београда, Награду за животно дело Удружења филмских уметника Србије и *Кристална призма Академије филмских уметности и науке за последњу написану књигу Нова времена*, 2013. године. Памтиће се као управник Југословенског драмског позоришта, директор Музеја позоришне уметности Србије, један од оснивача ФЕСТ-а и редовни професор, те шеф Катедре

за теорију и историју Факултета драмских уметности, председник Управног одбора Института за филм. Преминуо је 6. децембра 2021, у 91. години живота.

ЛИТЕРАТУРА И ИЗВОРИ (ИЗБОР)

- Волк, Петар. *Балада о трубама и маглама*. Загреб: Епоха, 1965.
- Волк, Петар. *Добрица Милутиновић*. Београд: Народно позориште, 2005.
- Волк, Петар. *Естетика модерне анимације*. Београд: Славија, 1970.
- Волк, Петар. *Жанка Стокић*. Београд: Народно позориште, 2004.
- Волк, Петар. *Између краја и почетка (Позоришни живот у Србији 1986–2005)*. Београд: МПУС, 2006.
- Волк, Петар. *Миливоје Живановић*. Београд: Народно позориште, 2006.
- Волк, Петар. *Моћ кризе*, Београд: Институт за филм, 1972.
- Волк, Петар. *Опасне слике*. Београд: Независна издања, 1971.
- Волк, Петар. *Писци националног театра*. Београд: МПУС, 1995.
- Волк, Петар. *Позоришни живот у Србији 1944/1986*. Београд: ФДУ и МПУС, 1990.
- Волк, Петар. *Позоришни живот у Србији 1835/1944*. Београд: ФДУ и МПУС, 1992.
- Волк, Петар. *Позориште и традиција (студије и есеји)*. Београд: МПУС, 2000.
- Волк, Петар. *Преображење*. Београд: Алтера, Фонд „Милан Ђоковић“, 2009.
- Волк, Петар. *Савремени југословенски филм*. Београд: Институт за филм и Универзитет уметности, 1982.
- Волк, Петар. *Сведочење 1*. Београд: Независна издања, 1973.
- Волк, Петар. *Сведочење 2*. Београд: Књижевне новине, 1975.
- Волк, Петар. *Слобода филма*. Београд: Славија, 1970.
- Волк, Петар. *Српски филм*. Београд: Институт за филм, 1997.

Волк, Петар. *20. век српског филма*. Београд: Институт за филм и Југословенска кинотека, 2001.

NOT A DAY BY WITHOUT WRITING

Abstract: The study is a tribute to Professor dr Peter Volk, a tireless theatrologist and filmologist, who marked the twentieth and the first decade of the twenty-first century with his work. Born in Bosanski Petrovac on November 9, 1931, he graduated in Yugoslav literature in Zagreb in 1953, and received his doctorate in 1971, at the famous Charles University in Prague, *Aesthetics of Modern Animation*. His second doctorate was at the Faculty of Dramatic Arts in Belgrade, 1985, major work *History of Yugoslav Film 1896–1982*. He has published numerous theater and film reviews in the magazines *Izraz, Kultura, Književnost, Scena, Teatron* (co-founder), as well as in the magazines *Književne novine* (editorial board member), *Telegram, Politika, Ilustrovana Politika* and others. Professor

Petar Volk was one of the most prolific Serbian film and theater historians, whose studies are indispensable for the study of Yugoslav artistic practices. He taught Film History at the FDA and was the boss Departments of Theory and History. He passed away on December 6, 2021, at the age of 91.

Keywords: Petar Volk, theatrology, filmology, Yugoslav Drama Theatre, theater, film, Museum of Theatre Art of Serbia, Faculty of Dramatic Arts.